

บทความวิจัย (Research Article)

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 และประมวลกฎหมายอาญา: การศึกษา
เปรียบเทียบเรื่องโทษทางอาญา อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน
และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

Bankruptcy Act B.E. 2483 and Criminal Code: A Comparative Study on
Criminal Sanctions, the Authorities of the Investigator
and Official Receive

ดารณี แสงนิล¹, ดามร คำไตรย์², ชิตาพร พิศลยบุตร โต๊ะวิเศษกุล^{3*}

Daranee Saengnil¹, Damorn Kamtri², Chitaporn Pisolyabutra Tovisetkul^{3*}

คณะสหวิทยาการ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2}

Integrated Disciplinary Faculty, Law Department, Khon Khen University, Thailand^{1,2}

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา^{3*}

Political Science and Law Faculty, Burapa University, Law Department, Thailand^{3*}

Received: September 13, 2024 Revised: September 30, 2024, Accepted: September 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตีความของเจตนารมณ์ตามกฎหมายล้มละลายโดยเปรียบเทียบกฎหมายอาญาในส่วนของการลงโทษทางอาญาในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 และศึกษาการใช้อำนาจ หน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ผลการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบทางอาญาและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มีความแตกต่างจากความรับผิดชอบทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาทั่วไป หากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ในการกำหนดโทษแล้ว จะพบว่า วัตถุประสงค์ของคดีอาญาล้มละลายมีการกำหนดโทษทางอาญา เพื่อต้องการที่จะป้องปรามทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้ มาตราการทางคดีอาญานี้เป็นเพียงแค่มาตรการเพื่อที่จะเอื้อให้มาตรการทางแพ่งประสบความสำเร็จ จากการศึกษาวิจัยพบว่า เจ้าพนักงานมีผลต่อกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคดีอาญาล้มละลายเป็นคดีอาญาแผ่นดิน แต่เนื่องจากกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายมีเจตนารมณ์เพื่อดำเนินการใด ๆ เพื่อให้กระบวนการขับเคลื่อนไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดสรรการชำระหนี้ของบรรดาเจ้าหนี้ จึงมีการลงโทษโดยแบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 2 ประเภทคือ ความรับผิดชอบทางอาญาที่มีลักษณะเหมือนกันกับความรับผิดทางอาญาโดยทั่วไป อันเป็นความผิดต่อรัฐและในขณะเดียวกันก็มีความรับผิดในส่วนของการกฎหมายเทคนิคเพื่อควบคุมให้กระบวนการล้มละลายบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น เจ้าพนักงานที่ดำเนินการจึงสมควรเป็นผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย และขณะเดียวกันต้องเป็นบุคคลที่สามารถสอบสวนคดีอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

คำสำคัญ: คดีล้มละลาย, เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์, อำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวน, ความรับผิดชอบทางอาญา, คดีพาณิชย์

*Corresponding author. Tel.: 0817629039, Email address: jeabchitaporn@gmail.com

Abstract

This research aimed to examine how intent is interpreted under the Bankruptcy Act, particularly in comparison to Criminal Law, with a focus on the criminal penalties established by the Bankruptcy Act B.E. 2483. The study also investigates the roles and responsibilities of criminal investigators as outlined in the Criminal Procedure Code and the Bankruptcy Act B.E. 2483, as well as the role of receivers in bankruptcy cases. The findings indicate that criminal liability and penalties under the Bankruptcy Act B.E. 2483 differ from those specified in the Penal Code. The intent behind the penalties established in bankruptcy cases is primarily to deter both creditors and debtors. Furthermore, the criminal measures employed during bankruptcy proceedings complement civil measures to improve the overall success of the case. The study highlights the crucial role of competent officials in the inquiry process, especially considering the non-compoundable nature of bankruptcy proceedings. These proceedings are designed to facilitate the allocation of creditors' claims. Consequently, criminal liability in bankruptcy cases is categorized into two types of penalties: first, penalties under the Penal Code that pertain to offenses against the state; and second, penalties specific to bankruptcy law. Based on this research, it is recommended that officials involved in bankruptcy cases receive specialized training to equip them with the investigative skills necessary for handling such cases, as well as the general expertise required for criminal investigations.

Keywords: Bankruptcy, Criminal Liability, Authorities of Investigators, Official Receivers, Commercial Cases

บทนำ

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เป็นกฎหมายที่นำมาใช้เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจและในขณะเดียวกันก็มีบทลงโทษทางอาญาต่อบุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาและความผิดเฉพาะด้านในคดีล้มละลาย ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะระบุได้ว่า กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่มีการบังคับในทางมหาชนหรือเป็นกฎหมายเอกชน อันเนื่องมาจากกฎหมายล้มละลายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการดำเนินการตามกฎหมายล้มละลายและคดีอาญา แก่บุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จากความผิดที่มีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จะเห็นได้ว่ากฎหมายล้มละลายมีลักษณะที่เป็นกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติรวมอยู่ในพระราชบัญญัติล้มละลาย ดังนั้น ในการดำเนินการกระบวนการทางกฎหมายจึงเกิดความไม่ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม เพราะบทบัญญัติในกฎหมายขาดมาตรการที่มีความเหมาะสมวิธีดำเนินคดีอันเป็นปัญหาต่อการดำเนินคดีอาญาและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียในคดีล้มละลาย ซึ่งคดีล้มละลายเป็นคดีที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากคดีแพ่งและคดีอาญา กล่าวคือ เจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายต้องการบรรเทาความเสียหายแก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย โดยมีหลักเกณฑ์เพื่อให้ได้รับการแบ่งเฉลี่ยความเสียหายและแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้ล้มละลาย (เอื้อน ขุนแก้ว, 2552) จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ล้มละลายมีลักษณะของกฎหมายเอกชนหรือกม.พาณิชย์ และขณะเดียวกันมีสภาพการบังคับโทษโดยรัฐตามกฎหมายมหาชนโดยมีมาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการล้มละลายทางอาญาด้วย จึงมีผู้กล่าวว่ากฎหมายล้มละลายมีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจ (Public Economic Law) เพราะเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐผ่านกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่งและทางอาญาในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ในสถานะมีหนี้สินล้นพ้นตัว

การกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายล้มละลาย มีบทลงโทษทางอาญาตามที่กฎหมายล้มละลายบัญญัติไว้แม้จะมีบทลงโทษเพียงเล็กน้อย แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป การกระทำความผิดอาญาเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายมีปริมาณมากขึ้น และกลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนเนื่องจากผู้กระทำความผิดมักเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม มีตำแหน่งหน้าที่การงาน มีความรู้ มีความน่าเชื่อถือได้รับการยอมรับในสังคม คดีอาญาตามกฎหมายล้มละลายจึงเป็นคดีที่มีผลกระทบอย่างนัยสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะของวิชาชีพเฉพาะด้าน เช่น การบิดเบือนบัญชีของลูกหนี้ การยักยอกถ่ายเททรัพย์สิน การแลกเปลี่ยนสินค้า การให้สินบนในวงจรธุรกิจ การให้สิทธิพลทางการเงินโน้มน้าวให้มีการถ่ายเททรัพย์สินเพื่อให้ตนเองหรือกลุ่มของตนได้รับประโยชน์ การนำเสนอข้อมูลอันเป็นเท็จในการโฆษณา การหลอกลวง การล้มละลายโดยการฉ้อฉล และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้โดยทุจริตฉ้อฉล ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน

ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยทั่วไปเจ้าหนี้สามารถฟ้องร้องและเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ 2 วิธีคือ การฟ้องอย่างคดีแพ่งสามัญและ การฟ้องคดีล้มละลาย การฟ้องคดีแพ่งสามัญเป็นวิธีการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กล่าวคือ ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาและคดีถึงที่สุด เจ้าหนี้จะร้องขอออกหมายบังคับคดีเพื่อนำทรัพย์สินของลูกหนี้ขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้เจ้าหนี้ แตกต่างจากคดีล้มละลาย เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้จัดการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ทุกชนิดไม่ว่าจะมีอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะมีในอนาคตตลอดทั้งเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ เพื่อติดตามเอาทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้โอนไปก่อนหน้านี้กลับคืนสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วนำทรัพย์สินนั้นขายทอดตลาดเพื่อแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทุกคนที่มายื่นขอรับชำระหนี้และเฉลี่ยทรัพย์สินตามสัดส่วนมากน้อยแห่งหนี้สินของเจ้าหนี้แต่ละราย (ชลอ ว่องวัฒนาภิกุล , ม.ป.ป) ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายล้มละลายมีวิธีการแบ่งและจัดการทรัพย์สิน แตกต่างจากคดีแพ่งทั่วไป จึงทำให้มีแนวคิดกฎหมายล้มละลายมีลักษณะเป็นกฎหมายพาณิชย์กล่าวอีกนัยหนึ่งกฎหมายล้มละลายมีสภาพบังคับใช้กับพ่อค้าเท่านั้น (พิเชษฐ เมลาพันธ์, 2526) โดยจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดในกฎหมายภาคพื้นยุโรป เช่น ในประเทศฝรั่งเศส และเยอรมัน ได้แยกประมวลกฎหมายพาณิชย์ออกจากประมวลกฎหมายแพ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก “พ่อค้า” มีลักษณะแตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไป กล่าวคือพ่อค้าคือผู้ประกอบการพาณิชย์ เช่น การซื้อขายใดๆ ซึ่งสิ่งของ หรือสินค้า เพื่อขายต่อ หรือเพื่อให้เช่า เป็นต้น ที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือในประเทศภาคพื้นยุโรปนั้นถือว่าพ่อค้าไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล คือบุคคลจำพวกหนึ่งที่แยกไปต่างหากจากบุคคลทั่วไป จะมีกฎหมายพาณิชย์บัญญัติหลักพิเศษเฉพาะพ่อค้าและการค้าขาย เช่น ตัวเงิน หุ้นส่วน บริษัท รับขน ประกันภัย พาณิชย์นาวี ล้มละลาย ฯลฯ ส่วนในกฎหมายแพ่งบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่สภาพของเอกชนทั่ว ได้แก่ สิทธิและหน้าที่ สภาพบุคคล ทรัพย์สิน ครอบครัว มรดก ฯลฯ ดังนั้น ตามแนวความคิดของกฎหมายภาคพื้นยุโรปจึงมีการแบ่งแยกบุคคลที่มีสถานะ “พ่อค้า”(Commercial) และกำหนดกิจการพาณิชย์ ที่จะต้องนำเอากฎหมายพาณิชย์มาใช้บังคับ

นอกจากนี้ ศาลที่พิจารณาคดีพาณิชย์ได้แยกจากศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งบุคคลทั่วไป ที่เรียกว่า “ศาลพาณิชย์” โดยมีอำนาจพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจโดยมีวิธีการพิเศษซึ่งแตกต่างกับวิธีพิจารณาคดีแพ่ง โดยผลสุดท้ายการล้มละลาย คือ การชำระบัญชีทรัพย์สินของลูกหนี้และผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวจึงปฏิบัติเฉพาะพ่อค้า ในประเทศไทยได้รวมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เข้าเป็นประมวลเดียวกันกิจการพาณิชย์ของประเทศไทยได้รับความคุ้มครองเหมือนในทางแพ่งธรรมดาแตกต่างกับในกฎหมายพาณิชย์ในภาคพื้นยุโรปซึ่งได้มีการกฎหมายพาณิชย์คุ้มครองพิเศษกว่าในทางแพ่ง เนื่องจากพ่อค้ามีการกระทำเกี่ยวข้องกับสาธารณะชนมาก เพราะฉะนั้นการพาณิชย์จึงต้องการความรวดเร็วมากกว่าทางแพ่ง กล่าวคือ ถ้ากิจการในทางพาณิชย์จะต้องคอยปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบแผนเหมือนในทางแพ่งแล้ว การพาณิชย์ก็จะดำเนินไปไม่สะดวก และในกรณีลูกหนี้ทำการพาณิชย์ไม่ชำระหนี้แล้วก็จะนำความเสียหายมาให้แก่สาธารณะชนได้มากกว่าลูกหนี้ในทางแพ่ง เช่น กรณีธนาคารเจ้าหนี้ไม่ได้รับชำระหนี้ก็จะทำให้ห้างและพวกพ่อค้าอื่นเสียหายไปด้วย ดังนั้น พวกพ่อค้าหรือคนที่ทำงานพาณิชย์เท่านั้น อาจจะถูกพิพากษาให้ล้มละลายได้ และมีโทษถ้าผู้ล้มละลายทำการทุจริต (ปรีดี พนมยงค์, 2471) ด้วยเหตุนี้กฎหมายล้มละลาย จึงเป็นกฎหมายพาณิชย์แขนงหนึ่ง ซึ่งว่าด้วยระเบียบการจัดการชำระสะสางหนี้สินของคนที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว (ทวี กสิยพงศ์, 2526) และควรใช้บังคับกับพ่อค้าเท่านั้น (ชลอ ว่องวัฒนาภิกุล, ม.ป.ป)

นอกจากลักษณะของกฎหมายล้มละลายที่มีสภาพการใช้กับพ่อค้า ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังคงมีความแตกต่างกันในสภาพการบังคับของคดีล้มละลาย ดังที่จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีความแตกต่างทั้งในส่วนของสภาพบังคับทางแพ่งและทางอาญา เมื่อพิจารณาความรับผิดชอบทางอาญา และบทกำหนดโทษตามประมวลกม.อาญาโดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับความรับผิดชอบทางอาญาและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เมื่อได้นำมาพิจารณาส่วนขององค์ประกอบความผิดพบว่า ความรับผิดชอบทางอาญาที่ปรากฏในพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นส่วนของการบังคับให้ลูกหนี้ฝ่าฝืนการปฏิบัติการชำระหนี้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นการลงโทษลูกหนี้ซึ่งมีทั้งส่วนในโทษปรับและโทษจำคุกซึ่งแตกต่างจากเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาซึ่งมีลักษณะของการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม หรือการลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดซึ่งกม.บัญญัติขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (อรรถวุฒิ สุวรรณมงคล, 2550)

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยพบว่า ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มีบทกำหนดโทษทางอาญาในส่วนของการล้มละลาย โดยแบ่งออกเป็นความผิดทั้งในส่วนของการกระทำของลูกหนี้ (กรณีลูกหนี้กระทำความผิดอาญา ม.164, 166, 167) (กรณีการกระทำของลูกหนี้ในขณะที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งนับแต่วันศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จนกระทั่งพ้นจากการล้มละลาย ม.165, 169, 170) (การกระทำของลูกหนี้ก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์และขณะถูกพิทักษ์ทรัพย์ ม.168) (บุคคลที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ม.175) เจ้าหนี้ หรือผู้แทนเจ้าหนี้ (ม.171, 172) และบุคคลภายนอกอื่นๆ (ม.173, 174) ซึ่งบทบัญญัติความรับผิดชอบและโทษในทางอาญามีข้อแตกต่างกับความรับผิดชอบอาญาตามพรบ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 หลายประการ กล่าวคือ 1) เจตนาในการกระทำความผิด ตามมาตรา 59 ซึ่งความรับผิดชอบในคดีล้มละลายมีลักษณะที่ซับซ้อนและยากที่จะพิสูจน์เจตนาเหมือนในคดีอาญาทั่วไป และในบทบัญญัติคดีอาญาในพรบ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 บางบทบัญญัติไม่ได้คำนึงถึงเจตนาเหมือนในม.59 เช่น ตามบทบัญญัติม.161 พรบ.ล้มละลาย กำหนดว่าถ้าลูกหนี้คนใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามม.67 (3)โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันสมควรมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินสองเดือนหรือทั้งปรับทั้งจำคุก” เป็นต้น 2) การลงโทษชั้นพยายามกระทำความผิด ตามมาตรา 80 ต้องรับโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิด ส่วนในพรบ.ล้มละลาย ได้กำหนดให้ความผิดแก่ลูกหนี้กรณีลูกหนี้พยายามจะออกไปนอกราชอาณาจักรโดยนำทรัพย์สินซึ่งตามกม.ต้องเอาไว้แบ่งใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ราคาเกินกว่าหนึ่งร้อยบาท

ออกไปด้วย จักต้องรับโทษเท่ากับความผิดสำเร็จ 3) การลงโทษผู้สนับสนุนการกระทำความผิด โดยพรบ. ล้มละลาย พ.ศ.2483 ได้กำหนดให้ผู้สนับสนุนรับโทษเสมือนเป็นตัวการ เป็นต้น หรือกรณีเจ้าหนี้หรือผู้แทน เจ้าหนี้และบุคคลอื่นกระทำความผิดโดยทุจริตเช่น เจ้าหนี้หรือผู้แทนเจ้าหนี้ มายื่นคำขอรับชำระหนี้อันเป็นเท็จ ย่อมมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียของเจ้าหนี้อื่น 4) การกำหนดโทษปรับและกักขังแทนค่าปรับในพรบ. ล้มละลาย พ.ศ.2483 กำหนดให้ปรับไม่เกินห้าเท่าของราคาผลประโยชน์ที่มีควรได้ และ5) ความผิดในเรื่อง ค่าปรับในกฎหมายล้มละลายจะมีโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ 2 สถานคือ จำคุกและปรับ โดยโทษปรับ มีลักษณะที่แตกต่างไปจากหลักการลงโทษทางอาญา กล่าวคือ มิได้จำกัดเฉพาะแต่บุคคลผู้กระทำความผิด โดยตรงเท่านั้น บุคคลอื่น แม้มิได้เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดก็อาจต้องรับ ผิดชำระค่าปรับได้ ซึ่งเป็นเรื่องค่าปรับของบุคคลภายนอก นอกจากนี้ยังมีความรับผิดทางอาญาในคดีส่วนของ กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งมีการกำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ในหมวดที่ 3/1 ตั้งแต่มาตรา 90/80- 90/90 ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานในการคุ้มครองลูกหนี้ เจ้าหนี้ และผู้มีส่วนได้เสีย โดยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มความผิดเกี่ยวกับแสดงข้อมูลอันเป็นเท็จ กลุ่มการกระทำความผิดต่อหน้าที่ และกลุ่มความรับผิด เกี่ยวกับการเปิดเผยความลับที่ตนได้มาในหน้าที่ และกลุ่มความผิดเกี่ยวกับการให้และรับสินบน โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือการกำหนดห้ามมิให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งและการกำหนดบังคับให้บุคคลกระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้าม หรือได้กระทำการโดยไม่กระทำตามที่กม.ล้มละลาย ได้กำหนดไว้ให้กระทำ บุคคลที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็ต้องมีความผิดและรับโทษทางอาญาเช่นกัน

จากความสำคัญและการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น การตีความของเจตนารมณ์ตามกฎหมายล้มละลาย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาในส่วนของการลงโทษทางอาญาในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 และการใช้อำนาจ หน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลายดังกล่าวจึงเป็น ประเด็นสำคัญที่นำมาศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสภาพบังคับในคดีล้มละลายที่มีลักษณะเป็นทั้งบทลงโทษ ทางอาญาและสภาพบังคับทางแพ่งซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งสามัญทั่วไป ตลอดจน กระบวนพิจารณาคดีล้มละลายในส่วนของสภาพบังคับที่แตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งสามัญเพื่อกำหนด เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตีความของเจตนารมณ์ตามกฎหมายล้มละลายโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาใน ส่วนของการลงโทษทางอาญาในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483
2. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจ หน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และพระราชบัญญัติล้มละลายล้มละลาย พุทธศักราช 2483 กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในคดี ล้มละลาย พุทธศักราช 2483

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483

ประธาน ทศนปรีชญาณนท์ (2563) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายว่าเป็นกฎหมายที่มี วัตถุประสงค์เพื่อจัดการชำระหนี้สินของผู้มีหนี้สินล้มละลาย โดยนำทรัพย์สินของลูกหนี้มาแบ่งชำระ ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเท่าเทียมและ เป็นธรรม เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายให้ได้รับชำระหนี้

จำนวน มากที่สุดอย่างเสมอภาคในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ให้ได้ปลดเปลื้องภาระหนี้สินของตน และเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม หลักการกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้น มีลักษณะบังคับให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการโดยไม่สมัครใจ (Involuntary Bankruptcy Proceeding) ลูกหนี้ไม่สามารถสมัครใจเข้าสู่กระบวนการได้ด้วยตนเอง แตกต่างจากการฟื้นฟูกิจการที่มุ่งรักษามูลค่าของกิจการให้ดำเนินต่อไป ซึ่งลูกหนี้สามารถร้องขอฟื้นฟูกิจการด้วยตนเองได้

หลักเกณฑ์การเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยสรุปนั้น เจ้าหนี้ ต้องฟ้องลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวต่อศาล เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด โดยศาลต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่า หนี้สินต้องเป็นหนี้ ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และสองล้านบาทสำหรับลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคล นอกจากนั้น หากเป็นเจ้าหนี้มีประกันก็ต้องสามารถ บังคับชำระหนี้เกินกว่าทรัพย์หลักประกันด้วย การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย แตกต่างจากการฟ้องขอให้บังคับชำระหนี้ในคดีแพ่ง ทว่าไป เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้จะถูกตัดสิทธิขั้นพื้นฐานในการจัดการทรัพย์สินของตน โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้ามามี อำนาจรวบรวม จัดการ และจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาคดีล้มละลายจึงแตกต่างจากการพิจารณาคดี แพ่งทว่าไป โดยศาลจะไม่เคร่งครัดกับกฎหมายวิธีพิจารณาความ แต่มุ่ง พิจารณาให้ได้ความจริงว่า ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวคือมีทรัพย์สิน ไม่เพียงพอกับหนี้สิน และมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ล้มละลายหรือไม่

หลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ลูกหนี้สามารถเสนอคำขอประนอมหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายได้ เรียกว่า การประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย หากที่ประชุมเจ้าหนี้ฝ่ายข้างมากมีมติ พิเศษยอมรับ และศาลเห็นชอบกับการประนอมหนี้ดังกล่าว ลูกหนี้ ก็จะพ้นจากการล้มละลาย โดยผูกพันชำระหนี้ตามเงื่อนไขในคำขอ ซึ่งเจ้าหนี้ฝ่ายข้างน้อย แม้ไม่เห็นชอบก็ต้องยอมรับเงื่อนไขการชำระหนี้ดังกล่าว แต่หากไม่สามารถประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้ ศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย หลังจากนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเริ่มการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ ด้วยวิธีการขายทอดตลาด นำเงินที่ได้มาแบ่งชำระให้แก่บรรดา เจ้าหนี้ต่อไป นอกจากการประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ลูกหนี้ สามารถพ้นจากกระบวนการล้มละลายได้อีกหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการประนอมหนี้หลังล้มละลาย การยกเลิกล้มละลาย และการปลดจากล้มละลาย ทั้งการปลดโดยคำสั่งศาลหรือโดยผลของกฎหมาย โดยเฉพาะการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย เป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งให้ลูกหนี้ที่สุจริตได้ปลดเปลื้องหนี้สิน เมื่อระยะเวลาตามกฎหมายล่วงพ้นไป

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นกลไกสำคัญในกระบวนการล้มละลาย เนื่องจากเป็นผู้แทนของบรรดาเจ้าหนี้ ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ กฎหมายล้มละลายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นการติดตามหนี้ที่บุคคลล้มละลายมีสิทธิเรียกร้อง การเพิกถอนการโอนทรัพย์สิน เพิกถอนการชำระหนี้ อันเป็นการให้เปรียบเจ้าหนี้อื่น รวมทั้งการเพิกถอนสิทธิหน้าที่ตามสัญญาที่มีภาระเกินกว่า ประโยชน์ที่พึงได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้มีส่วนได้เสีย สามารถโต้แย้งการกระทำหรือคำวินิจฉัยของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลล้มละลายกลางได้ สำหรับสิทธิการได้รับชำระหนี้ หากเป็นเจ้าหนี้ไม่มี ประกัน ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ที่หนี้ถึงกำหนดชำระแล้วหรือยังไม่ ถึงกำหนดชำระ หรือเป็นหนี้ที่มีเงื่อนไข รวมทั้งเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หากมูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ต้องมีหน้าที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในเวลาที่กฎหมายกำหนด มิเช่นนั้นอาจเสียสิทธิได้รับชำระหนี้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นเจ้าหนี้มีประกัน สิทธิเหนือทรัพย์สินหลักประกันจะไม่เสียไป แม้ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ก็ตาม ปัจจุบันระบบกฎหมาย

ล้มละลายของไทยยังคงมีการ แก้ไขและปรับปรุงเพื่อคุ้มครองสิทธิแก่บรรดาเจ้าหนี้และลูกหนี้ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่าง ต่อเนื่อง จึงเป็นกฎหมายที่มีความน่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางนิติศาสตร์จากเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ คำบรรยาย ในการเรียนการสอนกระบวนวิชากฎหมายล้มละลายเปรียบเทียบ คำพิพากษาฎีกา แนวความคิดของกฎหมายล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย ค้นคว้าจากกฎหมายเอกสารทางวิชาการ การสัมมนาทางวิชาการ รายงาน หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย วารสาร บทความ หนังสือพิมพ์ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลจากบทบัญญัติกฎหมาย บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 และประมวลกฎหมายอาญา โดยการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องโทษทางอาญา อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยผู้วิจัยคัดเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิ คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย บทความวิจัยและวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (Wellington, 2000)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารระดับทุติยภูมิตามแนวทางของ Scott (1990, 2006) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) มีความถูกต้อง (Authenticity) คือ เป็นเอกสารที่มาจากแหล่งเชื่อถือได้ มีความถูกต้อง สมบูรณ์ สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ตีพิมพ์ 2) มีความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ เป็นเอกสารที่ปราศจากข้อผิดพลาดและการบิดเบือนข้อมูล 3) ความเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ เป็นเอกสารที่สามารถแสดงรายละเอียดแทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ รายละเอียดสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ และ 4) มีความหมายชัดเจน (Meaning) คือ เป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนัยสำคัญของการวิจัย (Mogalakwe, 2006)

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการวิจัยข้างต้นได้บทสรุปและข้อเสนอแนะ ว่าความรับผิดทางอาญาและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มีความแตกต่างจากความรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาโดยเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ในการกำหนดโทษในคดีล้มละลายแล้วจะพบว่าวัตถุประสงค์ของคดีอาญาล้มละลายมีการกำหนดโทษอาญาเพื่อต้องการที่จะเยียวยาความเสียหายทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และลูกหนี้โดยมีมาตรการทางอาญาที่นำมาใช้เพื่อจะเอื้อให้การบังคับชำระหนี้ในทางแพ่งประสบความสำเร็จดังนั้นจะเห็นว่าในคดีอาญาล้มละลายในคดีส่วนใหญ่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมักจะเป็นลูกหนี้โดยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 160 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย และในวรรคสองกำหนดว่า ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นเห็นว่าไม่ควรฟ้องซึ่งแย้งกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ให้ส่งสำนวนไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อส่ง

และนอกจากนี้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พุทธศักราช 2542 มาตรา 3 ได้กำหนดคดีล้มละลายให้หมายความรวมถึงคดีตามกม.ล้มละลาย และคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันคดีล้มละลายด้วย ตามกม.ล้มละลายได้แยกคดีออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) คดีตามกฎหมายล้มละลาย 2) คดีตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 161-175 และมาตรา 90/80-90/90 ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยมีบทกำหนดโทษตามมาตรา 161-175 ส่วนกำหนดโทษตามมาตรา 90/80 และมาตรา 90/90 กำหนดโทษปรับเป็นแสนบาท ในส่วนของความผิดตามกฎหมายล้มละลาย แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ของประเภทความผิดของลูกหนี้ เช่น กลุ่มที่ 1 มาตรา 160-170 กรณีประเภทลูกหนี้อย้าย ถ่ายเท ชุกซ่อน ทำลายทรัพย์สิน เพื่อปกปิดสภาพหนี้ต่าง ๆ หรือไม่รับสินเชื่อตั้งแต่ 1000 บาทขึ้นไปโดยไม่แจ้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่เจ้าหนี้มีลูกหนี้และมีเจ้าหนี้เป็นผู้กระทำความผิดมาตรา 171 172 เช่น เจ้าหนี้กระทำความผิดในการขอรับชำระหนี้ ขอประนอมหนี้ หรือตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินต่างๆ ลูกหนี้ให้การเท็จหรือไม่เป็นความจริง เพื่อที่จะให้ตนเองได้รับสิทธิในการได้ค่าตอบแทนจากการขอเฉลี่ยทรัพย์สิน กลุ่มที่ 3 คือบุคคลภายนอกเข้ามายกย้ายถ่ายเท ชุกซ่อน เป็นการก่อกลูกหนี้มิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ มาตรา 173,174,175 ส่วนที่ 2 ส่วนของการฟื้นฟูกิจการ มาตรา 90/80-มาตรา 90/89

อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาวิจัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มีลักษณะที่แตกต่างจากความรับผิดทางอาญา ทั้งในส่วนขององค์ประกอบความรับผิด และในส่วนของเจตนาของการลงโทษ โดยสามารถแยกประเภทความรับผิดออกเป็นสองประเภทคือ 1) ความรับผิดทางอาญาที่มีองค์ประกอบตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานฉ้อโกง (โดยมีลักษณะของการโกงเจ้าหนี้ การยกย้าย ถ่ายเท โดยมีคำว่า”โดยทุจริต” เป็นองค์ประกอบความผิดด้วย) ดังนั้น หากบทบัญญัติทางอาญาใดที่มีองค์ประกอบตามประมวลกฎหมายอาญาจึงต้องมีกระบวนการสอบสวนตามความผิดทางอาญา ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา และ 2) ประเภทของความรับผิดทางอาญาที่สร้างขึ้นเพื่อให้กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายดำเนินต่อไปได้ หรือ สนับสนุนกระบวนการล้มละลายเช่น การไม่ส่งเอกสาร, การไม่ดำเนินการใดๆ หรือละเว้นกระทำการใด ซึ่งความผิดลักษณะนี้ ไม่สามารถดำเนินการตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา อย่างเดียวกับประเภทที่ 1 ได้ ซึ่งต้องอยู่ภายใต้คดีอาญาล้มละลายในส่วนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 160 ซึ่งยังมีความเห็นที่แตกต่างกันสองแนวทาง (ภัทรกร เวชรังษี, 2560) ซึ่งการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรานี้อาจจะช่วยแก้ไขปัญหาการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับล้มละลายโดยเจ้าพนักงานสอบสวนคดีอาญาซึ่งไม่สามารถดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดเป็นผลสำเร็จได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสอบสวนคดีอาญาตามกม.ล้มละลายควรเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย กม.อื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความรู้ด้านการเงินการบัญชี ด้านเศรษฐศาสตร์ ตลอดจนมีความรู้พื้นฐานของคดีล้มละลาย จึงจะสามารถดำเนินการสอบสวนคดีอาญาตามกม.ว่าด้วยล้มละลายได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าในคดีพาณิชย์มีความแตกต่างกับคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไปทั้งในภาคที่เป็นสาระบัญญัติและวิธีสบัญญัติในประเทศไทยมิได้มีการแยกคดีในส่วนของคดีแพ่งออกจากคดีพาณิชย์ทำให้เกิดความสับสนและเข้าใจเจตนารมณ์ของสภาพบังคับของคดีพาณิชย์ไปในทางแพ่งและทางอาญาทั่วไปส่งผลต่ออำนาจการสอบสวนคดีอาญาซึ่งต้องเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่มีความชำนาญและมีความรู้ในด้านพาณิชย์ โดยเฉพาะดังเช่นกรณีในกฎหมายพาณิชย์ในประเทศภาคพื้นยุโรป ดังนั้น หากได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสภาพบังคับคดีพาณิชย์ได้ย่อมเป็นประโยชน์กับการบังคับใช้กฎหมายพาณิชย์ที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ความรับผิดชอบทางอาญา ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มีองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา และมีส่วนที่เป็นลักษณะความผิดเฉพาะในคดีล้มละลายซึ่งกำหนดบทลงโทษทางอาญาไว้ ซึ่งมีองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาที่แตกต่างกับประมวลกฎหมายอาญาอย่างชัดเจนและมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้กระบวนการล้มละลายดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้น เจตนารมณ์ของสภาพบังคับดังกล่าวจึงไม่สามารถดำเนินการตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญาได้ เนื่องจากเจ้าพนักงานสอบสวนในคดีอาญาขาดความรู้ในส่วนของคดีล้มละลายดังนั้นในการดำเนินคดีอาญาล้มละลายจึงกำหนดให้พนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าพนักงานสอบสวนคดีตามมาตรา 160 อันเนื่องมาจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นผู้เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อการชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ย่อมเข้าใจกระบวนการทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ และสร้างความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ บรรดาเจ้าหนี้และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ได้ ควรมีการเพิ่มเติมกำหนดให้ชัดเจนในมาตรา 160 โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจสอบสวนในคดีอาญาล้มละลายหรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาในคดีล้มละลายด้วย

2. ในอำนาจกระทรวงยุติธรรมที่จะออกข้อบังคับการปฏิบัติหน้าที่ในคดีพิเศษระหว่างหน่วยงานของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่ในความผิดเกี่ยวกับคดีล้มละลาย กับพนักงานสอบสวนในคดีอาญา

3. เนื่องจากคดีล้มละลายมีสภาพการบังคับทั้งในส่วน of คดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างกับคดีแพ่งหรืออาญาทั่วไป คดีล้มละลายในต่างประเทศถือได้ว่าเป็นคดีพาณิชย์ ซึ่งแยกออกจากศาลที่พิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งใช้บังคับเฉพาะกับพ่อค้า หรือ กฎหมายธุรกิจ โดยจัดตั้งศาลพาณิชย์เพื่อใช้พิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีพาณิชย์โดยเฉพาะเนื่องจากคดีพาณิชย์มีลักษณะที่แตกต่างกับคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป หรือในกรณีศาลล้มละลายซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษ สภาพบังคับของคดีพาณิชย์ก็มีลักษณะพิเศษดังที่ได้กล่าวมา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสภาพบังคับในคดีพาณิชย์ หรือศาลพาณิชย์ เนื่องจากสภาพสังคมของประเทศไทยมีการค้าและธุรกิจเพิ่มมากขึ้น คดีพาณิชย์ซึ่งมีบทบัญญัติกฎหมายรวมอยู่ในคดีแพ่งไม่สามารถดำเนินคดีได้รวดเร็ว และสะดวก หรือมีปัญหาในการนำสืบพยานหลักฐาน ดังนั้นหากมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสภาพบังคับในคดีพาณิชย์ย่อมเป็นประโยชน์กับการระงับข้อพิพาทในคดีที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจกิจการต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ทางธุรกิจในยุคสมัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2543). *ถาม-ตอบ กฎหมายอาญา ภาคความผิด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตติ ตังศภัทรี. (2532). *กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3*. กรุงเทพฯ : เนติบัณฑิตยสภา.
- ชูชาติ ศิรินิล. (2522). *ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารณี แสงนิล. (2547). *ความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ์ คุณสาระ. (2545). *อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประธาน ทศนปริญญานนท์. (2563). *ระบบกฎหมายล้มละลายของไทย*. <https://kku.world/mxazhd>
- ประสิทธิ์ โฉ่วโกลกุล. (2543). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติบุคคล และความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ปรีชา พานิชวงศ์. (2540). *คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.
- ภูมิวุฒิ พุทธสุตตะตา. (2541), *กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทย*. *วารสารกฎหมาย*, 18(3), 39.
- วิชา มหาคุณ. (2541). *การวิเคราะห์กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทย*. *วารสารกฎหมาย*, 18(3), 39-52.
- อรรถวุฒิ สุวรรณมงคล. (2550). *การดำเนินคดีอาญาในศาลล้มละลายกลาง*. *จุลสาร ฉบับพิเศษ เดือนกันยายน* หน้า 25.
- Daniel, R.C. (1958). *Bankruptcy law and Practice Volume 3*. New York, The Ronald Press Company.
- Given, D.M. (1988). When and Why Court Appoint Trustee in Bankruptcy. *The Practice Lawyer*, 34(6), 5. <http://criminal-law.freeadvice.com/com/criminal-law/bankruptcy-fraud.htm>
- Mogalakwe, M. (2006). The Use of Document Research Methods in Social Research. *African Sociological Review*, (10)1. 221 – 230.
- Scott, J. (1990). *A Matter of Record, Documentary Sources in Social Research*. Cambridge: Policy Press.
- Scott, J. (2006) *Documentary Research*. Sage Publications Ltd., London. <https://doi.org/10.4135/9781446261422>
- Smith, J.C. & Hogan, B. (1992), *Criminal Law*. London: EIBS Butterworth.
- Wellington, J. (2000). *Education Research: Contemporary Issues and Practical Approaches*. London: Continuum.